

TIHI

SKUP

STARIH

ZAGREPCANA

ALEKSANDRINA STAMENKOVIĆ, AKVAREL IVANA ZASCHEA

JANKO BEDEKOVIĆ, VIJECNIK GRADSKOG MAGISTRATA, ULJE IVANA ZASCHEA

IZLOŽBA PORTRETA
IZ 19. STOLJEĆA U MUZEJU
GRADA ZAGREBA

Naglo bujanje Zagreba, mnogo novih stanovnika i novih naselja prijete da nam ponositi grad postane amorfna masa. Na sreću, kulturne tradicije Zagreba su vrlo bogate i utjecajne pa igraju neospornu ulogu u socijalizaciji, u izgrađivanju odnosa prema svom gradu, u izgrađivanju nove etike današnjih stanovnika. Zato je svaka akcija kulturnih institucija da pogledom u prošlost oplemene ljude sadašnjosti, hvale vrijedna. Muzej grada Zagreba je ovih dana priredio upravo takvu izložbu i već unapri-

jed pohvalimo — inicijativu.

U dvorani Muzeja, u Opatičkoj ulici 20, okupilo se mnogo starih Zagrepčana — na slikama. Taj tihi skup ponositih stanovnika koji su temeljili svoj ugled različitim društvenim položajima i poslovnim umijećem, vrlo živo govori o ljudima prošlog stoljeća. Tu su djeca trgovaca, trgovci, kapetani, glumci, advokati, kućevlasnici, kavanari, pravnici, činovnici, stolari, pekari, veleposjednici, staklari, profesori, knjižari i drugi — svi oni koji su bili nešto za svoju sredinu. Da su se ovako okupili u Muzeju pomogla nam je sujeta mlade građanske klase koja je smatrala svojom dužnošću da sačuva vlastiti lik za buduća pokoljenja. Ima tu mnogo ponosa i taštine, mnogo megalomanije — i imitacije bečkih i drugih velegradskih običaja, ali ima i mnogo vrline da se usadi svoj korijen na svom tlu.

Zagreb u prvih šesdeset godina prošlog stoljeća nije imao domaće školovane slikare, pa su Zagrepčane portretirali došljaci ili prolaznici. Nije bilo, dakle, neke jedinstvene likovne klime pa su portreti vrlo različiti i po likovnom dometu i po načinu slikanja. Izložba nije prikaz vrhunskih likovnih dometa. Ali, ima i dobrih slika. Mihael Stroy i Ivan Zsche su neosporni talenti, a dugim boravkom u Zagrebu ostavili su popriličan broj djela. Pa ipak, draž izložbe je taj povratak u prošlost, to osjećanje da je grad imao prošlost i ljude prošlosti. Strast slikara da prikažu sjaj detalja, nakit i odore dopunit će nam predodžbu o građanskoj eliti onoga vremena, koja je, do- duše, već tada živjela na ra-

čun vrijednih radničkih ruku, ali koja je u svakom slučaju bila vitalnija i radišnija od potisnutog plemstva. Radoznaliji promatrač će, ako upoređuje, u mnogim detaljima na slikama otkriti osobine tog vremena i osjetiti da se mnogo toga promijenilo.

Je li se ipak sve promijenilo? Ostala je ista želja da se pojedinac istakne, da ostavi svoj trag. Ako nam ova izložba ostane u nostalgичnom sjećanju, to je zato što se današnji Zagrepčanin više afirmira markom automobila, koji s vremenom postaje olupina, nego umjetničkim portretom, koji s vremenom dobiva sve više na svojoj vrijednosti.

E. CVETKOVA